

≡ ДОМАШНЯ БІБЛІОТЕЧКА ШКОЛЯРА ≡

ДЖЕК ЛОНДОН

РУДНИЙ ВОВК

ДИТВИДАВ

ДЖЕК ЛОНДОН

РУДНИЙ ВОВК

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ УРСР
Київ 1961

Джек Лондон (народився 1876 року, помер 1916 року) — видатний американський письменник. У більшості своїх творів — а він написав за своє життя 152 оповідання, чимало романів і повістей — Д. Лондон змальовував життя на Далекій Півночі, серед снігів Аляски, де людині, щоб проіснувати, доводиться вести постійну боротьбу з суворою природою. Найкращий помічник людини у цій боротьбі — собака. Д. Лондон написав чимало творів про цього найвірнішого друга людини. Один із них ми й видаємо для вас, наші любі читачі.

*Переклад з англійської
за редакцією І. ШМАРУК
Малюнки Н. ДРАГУНОВА*

Вона забарилася, щоб узутися калоші, бо було росяно, а коли вийшла з дому, побачила, що чоловік, чекаючи на неї, цілком заглибився у спостереження дива природи: саме розпукувалася мигдалева брунька. Жінка пильно оглянула високу траву й подивилася ген далі поміж фруктових дерев.

— Де Вовк? — спитала вона.

— Він щойно був тут.

Уолт Ірвін одірвався від свого філософсько-поетичного споглядання чуда цвітіння й озирнувся навкруги.

— Я бачив, як він погнався за кроликом.

— Вовче! Вовче! Сюди, Вовче! — гукнула жінка.

Вони перетнули галявину й пішли стежкою, що спускалась до шляху мансанітовими¹ нетрями, виспаними восковими дзвіночками.

Ірвін заклав у рота обидва мізинці й пронизливо свиснув.

Жінка миттю затулила вуха й скривилась.

— От тобі й маєш! Витончений поет і таке інше, а так огидно висвистуєш. Мені вуха позакладало. Свищеш, як...

¹ Мансаніта — вид яблуні.

— Орфей...¹

— Як вуличний шибеник, хотіла я сказати, — суворо закінчила вона. — А ось і Вовк!

На пагорку між чагарниками почувся хрускіт хмизу, а потім футів за сорок над ними край скелі з'явилась голова й шия Вовка.

Крем'ях одскочив з-під його напружених передніх лап, і, нашорошивши вуха, пес стежив за ним очима, аж поки той не скотився їм під ноги. Тоді він одвів очі й, широко роззявивши пащу, засміявся до них.

— Вовче, Вовче! Милий Вовче! — в один голос вигукнули чоловік і жінка.

Вуха його опали, а голова угнуласть, наче під невидимою ласкавою рукою.

Вони стежили за Вовком, поки він дерся назад крізь гушавину, а потім рушили далі. За кілька хвилин, саме де стежка завертала і де не так круто було спускатись, він їх нагнав, збивши цілу хуртовину з крем'яшків та грудок. Вовк виявляв свої радощі дуже стримано. Чоловік плеснув пса по шиї, почував йому поза вухами. Жінка голубила його довше, але за мить він уже рушив і побіг стежкою попереду, легко, мов ковзаючись, чисто вовчою ходою.

Його міцно збите тіло, хутро й хвіст були як у дебелого лісового вовка. Втім, масть його не скидалася на вовчу: відразу знати було пса. Жоден вовк ніколи не був такий на масть. Цей був рудий: темно-рудий, червонувато-рудий — суміш рудих відтінків. Спина й в'язи були в нього рудогарячі, а боки й живіт ясніли аж до жовтого, хоч через домішку ко-

¹ Орфей — міфічний старогрецький співець. Мав надзвичайний дар зачаровувати своїм співом всю природу.

ричневого кольору здавалися брудними. Так само горлянка, лапи та плямки над очима не були чисто білі через отой настирливий рудий колір, — навіть самі його очі були як пара темно-золотих топазів.

Подружжя дуже любило пса. Може, сталось це тому, що здобути його приязнь їм було нелегко. Чимало завдав він їм клопоту, коли вперше невідомо звідки прибіг до їхнього маленького гірського котеджу. З пораненими ногами та майже конаючий з голоду, він

на їхніх очах розірвав під самісінькими вікнами кролика, а тоді поліз геть і заснув на березі під смородиновим кущем. Коли Уолт Ірвін вийшов, щоб оглянути непроханого гостя, то у відповідь на всі його турботи прибула люто гарчав; так само гарчав він і на Медж, коли вона піднесла йому за мирове велику миску хліба з молоком.

Він виявився найвідлюдкуватішим псом: мстився за всяку їхню спробу заприятелювати з ним, не дозволяв торкнутися себе рукою — настовбурчуючи шерсть, загрожував вищиреними іклами. Втім, він нікуди звідти не йшов, спав біля струмка та їв усе, що йому давали, правда, лише після того, як, поставивши їжу додолу на безпечній відстані, вони йшли геть. Видно було, що затримався він тут тільки через фізичну кволість, а коли по кількох днях гостювання одужав, то й зник.

На тому участь Ірвіна з жінкою в його житті і скінчилася б, якби Ірвіна саме того часу не викликали до північної частини штату. Ідучи поїздом на північ, десь між Каліфорнією та Орегоном він випадково визирнув у вікно — і раптом угледів свого дикого гостя: рудий та вовкуватий, змучений, але невтомний, запорошений та заболочений від двохсотмильного гону, той мчав уздовж залізничної колії.

Ірвін був поетом, людиною неспокоїної вдачі. На найближчій станції він вийшов з вагона, купив шмат м'яса у м'ясника та й перехопив волоцюгу десь на околиці того міста. Назад Вовк мандрував у багажному вагоні й у такий спосіб прибув до гірського коледжу вдруге. Тут його тримали на цепу цілий тиждень, і чоловік з жінкою всіляко упадали коло нього. Та підступатися до Вовка треба було дуже обачно. Був він якийсь далекий та чужий, мов зайда з іншої

планети. Гарчав у відповідь на кожне ласкаве слово. І ніколи не гавкав. За весь той час, який Вовк жив у них, ніколи не чути було, щоб він гавкнув.

Перемога над Вовком стала справжньою проблемою. Однак Ірвін кохався в проблемах. Він замовив бляшану пластинку, де було вибито: «Повернути Уолту Ірвіну, Глен-Еллен, округ Сонома, штат Каліфорнія». Псові нап'яли нашійника, до якого причепили пластинку. Потому його випустили, і він одразу ж десь пропав. Через день прийшла телеграма з округу Мендосіно. За двадцять годин Вовк зробив більш як сто миль, а впіймали його ще далі на північ.

Він прибув назад швидким поїздом, пересидів на цепу три дні, а коли на четвертий його спустили — втік. Цього разу він добіг аж до Орегону, — там його піймали й завернули. Щоразу, лишень він виходив на волю, негайно ж таки тікав — і тікав усе на північ. Наче панувала над ним якась невідступна сила, що гнала його в тому напрямі. Оплативши поворот Вов-

ка вже з Північного Орегону, Ірвін назвав цю силу «вітчизняним інстинктом».

Іншим разом рудий мандрівник встиг перетнути половину Каліфорнії, увесь Орегон і більшу частину штату Вашингтон, перш ніж його схопили й повернули назад. Швидкість, з якою він мчав на північ, була надзвичайною. Підгодувавшись та спочивши, ледве опинившись на волі, він негайно ж усю свою енергію скеровував на те, щоб якнайдужче тікати. З'ясувалося, що першого дня таких гонів він міг подолати сто п'ятдесят миль, а далі—коло сотні миль щоденно, аж доки його не ловили. Повертався він завжди худий, голодний та дикий, а тікав свіжий та міцний і простував тільки на північ, скоряючись перед чимось непереможним, чого ніхто не міг зрозуміти.

Але нарешті, по цілім році марних втеч, він скорився неминучій долі й вирішив лишитись при цьому котеджі, де він уперше колись розірвав кролика й заснув коло струмка. І навіть після цього чимало часу минуло, перш ніж чоловік і жінка змогли погладити його. Це було великою перемогою, бо тільки їм самим Вовк дозволяв доторкнутись до нього рукою. Він такий був перебірливий, що жодному гостеві не щастило підступитись до нього. Кожного, хто наближався, він вітав глухим гарчанням, а коли хтось насмілювався підійти ближче, губи вовчі розтулялись, висувались вищирені ікла, а гарчання перетворювалось на рикання, та таке грізне й люте, що лякались найвідважніші. Так само боялись його фермерські собаки, що зналися на звичайному собачому гарчанні, але ніколи не чували вовчого.

У Вовка не було минулого. Його історія починалася з Уолта й Медж. Він прийшов з півдня, але вони так нічого й не дізналися про хазяїна, від якого

він, мабуть, утік. Місіс Джонсон, найближча сусідка, яка продавала їм молоко, вважала, що це клондайкський пес. Брат цієї жінки шукав золото в мерзломому ґрунті Аляски, і тому вона вважала себе за авторитет у цих справах.

Та з нею ніхто й не сперечався. Краєчки вух у Вовка, очевидно, були колись відморожені, і так сильно, що вони ніяк не загоювались. До того ж він скидався на псів з Аляски, фотографії яких Уолт і Медж бачили в журналах та газетах. Подружжя часто розмірковувало про його минуле и силкувалось уявити (за допомогою того, що їм доводилось читати та чути), яке то життя в нього було на півночі. Що північ і досі його принаджувала, про це вони добре знали. Бо інколи ночами вони чули, як Вовк тихесенько скавчав, а коли здіймався північний вітер та брався мороз, ним опановував великий неспокій. Тоді у повітрі лунав скорботний лемент, що скидався на справжнє виття. Не гавкав він ніколи. Ніяке збудження не могло примусити його озватись по-собачому.

Спочатку подружжя сперечалося, чий він. Кожен претендував на нього, і кожен хвалькувато сповіщав про всякий вияв приязні з боку Вовка. Але з самого початку перевага була за чоловіком, головним чином тому, що він був чоловік. Зразу було видно, що Вовк зовсім не звик до жінок. Жінок він не розумів. Річ, з якою він ніяк не мирився,— це спідниця Медж. Досить було їй шелеснути, щоб він уже підозріло наїжився, а під вітряну годину жінка зовсім не насмілювалась наближатися до нього.

А втім, годувала його саме Медж. До того ж вона господарювала й у кухні, отже з її ласки, і виключно з її ласки, йому дозволялося переступати поріг тієї святині. Зваживши на ці обставини, Медж

сподівалася перебороти недовіру до її вбрання. Тоді Уолт і собі вжив спеціальних заходів, завівши звичай, щоб Вовк лежав йому в ногах, поки він пише. І так ото пестячи його та балакаючи до нього, Уолт згаяв чимало робочого часу. Зрештою він переміг, і дуже можливо, що перемогою мав завдячувати лише своїй чоловічій статі.

Пройшовши хвилин п'ять під гору, чоловік з жінкою сіли відпочити на суху колоду, що лежала край стежки. Вузенький струмок котив свої хвилі поміж

густою папороттю, дзюрчав серед каміння і перебігав їм стежку попід самими ногами. З долини лунав дзвінкий спів жайворонків, а довкола, то виблискуючи на сонці, то ховаючись у тінь, пурхали великі жовті метелики.

Тим часом на стежці почулися важкі кроки, зашурхотіли під чиймись ногами камінці.

З-за повороту вийшов якийсь чоловік. Він упрів і зняв капелюха. Однією рукою він втирав лице хустиною, а в другій тримав капелюха та знятого з шиї розм'яклого накрохмаленого комірця. Це був чоловік міцної будови, а м'язи його, здавалось, от-от порвуть новий, очевидно, шойно куплений у крамниці, чорний костюм.

— Тепленький сьогодні день,— привітався Уолт. Він поважав простоту сільських звичаїв і ніколи не нехтував нагодою ближче зійтися з місцевим людом.

Чоловік став і вклонився.

— Здається, я не дуже звичний до тепла,— сказав він, наче виправдуючись.— Я більше звик до тридцятиградусного морозу.

— Ну, нічого схожого в наших краях ви не знайдете,— засміявся Уолт.

— Мабуть, що ні,— одмовив чоловік.— Та мені це й не потрібно. Я, бачите, шукаю свою сестру. Може, ви часом знаєте, де тут вона живе. Звати її Джонсон, місіс Уільям Джонсон.

— Чи ви не брат її з Клондайку, про якого ми так багато чули? — швидко озвалася Медж, а очі їй заблищали цікавістю.

— Так, мем, це я,— одказав він стримано.— Мое ім'я — Міллер, Скіф Міллер. От надумав зробити їй сюрприз...

— Вам іти таки в той бік — тільки стежечкою,

а не шляхом.— Медж звелась, щоб зорієнтувати його, показавши на яр за чверть милі.— Бачите там спалений байрак? Ідіть до нього стежкою, що завертає праворуч. Так найближче до її садиби. Ви не забудите.

— Так, мем. Дякую, мем! — сказав Скіф Міллер.

— Нам було б дуже цікаво, коли б ви щось розповіли про Клондайк, — сказала Медж.— Може, ми завітали б до вас, поки ви гостюватимете в своєї сестри. Або, ще краще, чи не прийшли б ви до нас на обід.

— Так, мем. Дякую, мем,— промимрив він механічно. Тоді схаменувся й додав: — Але я ненадовго сюди. Знову вертаюсь на північ. Іду вечірнім поїздом. У мене, бачите, контракт возити урядову пошту.

Медж відповіла, що це дуже прикро.

В цю мить Вовк, що нишпорив десь по кушах, вискочив звідти вовчим скоком. Скіф Міллер утупив очі в собаку, й величезне здивування відбилось на його лиці.

— А бий його лиха година! — вимовив він повільно й урочисто.

Міллер зосереджено сів на колоду, забувши, що тут стоїть Медж. Ледве зачувши його голос, Вовк опустив вуха й роззявив у посмішці пащу. Пес поволі підбіг до чоловіка й перше обнюхав йому руки, а тоді облизав їх.

Скіф Міллер поплескав пса по голові і знов урочисто й повільно промовив:

— А бий же його лиха година! Вибачте, мем,— одразу ж додав він,— я був трохи здивувався, ото й усе...

— Та й ми неабияк здивовані,— відповіла Медж

жваво.— Ми ніколи досі не бачили, щоб Вовк лашився до чужих.

— То це ви його Вовком кличете? — спитав Скіф Міллер.

Медж ствердно хитнула головою.

— Але я не можу зрозуміти його приязні до вас — хіба лише через те, що ви з Клондайку. Він, бачите, клондайкський пес.

— Так, мем,— недбало відповів Міллер. Він підняв передню Вовкову лапу й оглянув підшви, мацаючи та надушуючи їх великим пальцем.

— Так, як м'якушка,— зауважив він.— Видно, що давно не був у дорозі.

— Знаєте,— встряв Уолт,— це просто неймовірно, що він дозволяє вам так з собою поводитись.

Скіф Міллер звівся на ноги і діловито сказав:

— Чи давно він у вас?

І тут пес, що вищав і терся об ноги чужинця, розтулив пащу й загавкав.

Гавкання було радісне, але коротке, як вибух, проте це було таки гавкання.

— Оце вже й для мене щось новеньке,— мовив Скіф Міллер.

Уолт і Медж презирнулися. Сталось чудо. Вовк загавкав.

— Відколи він у нас, то це вперше загавкав,— сказала Медж.

— Я теж чую його гавкання вперше в житті,— обізвався Міллер.

Медж відповіла посмішкою. Видно, ця людина вміє жартувати.

— Ще б пак,— сказала вона,— адже ви бачите його якихось п'ять хвилин.

Скіф Міллер пильно глянув на неї, думаючи, що за її словами криється якесь лукавство.

— Я гадав, що ви вже зрозуміли,— мовив він помалу.— Думав, що все стало ясно з того, як собака ставиться до мене. Це мій пес. І зветься він не Вовк, а Рудий.

— Уолте! — несамохіть скрикнула Медж.

Уолт одразу ж прийшов на допомогу.

— Звідки відомо, що це ваш собака? — спитав він.

— Бо так воно і є.

— Безпідставна заява,— рішуче відповів Уолт.

Повільно глянувши на нього, Скіф Міллер спитав, кивнувши головою в бік Медж:

— Звідки ви знаєте, що вона ваша жінка? Звичайно, ви скажете: бо вона моя жінка; а я закину вам, що то безпідставна заява. Собака мій. Я його вигодував і виплекав, і кому ж як не мені його знати. Дивіться-но сюди. Я вам зараз це доведу.

Скіф Міллер звернувся до собаки:

— Рудий!

Голос Скіфа був суворий, але, зачувши його, пес опустив вуха, наче його приголубили.

— Джі!

Пес крутнувся у правий бік.

— Ну, гайда!

І собака майнув просто вперед, миттю скоряючись команді.

— Я можу примусити його робити це навіть по свистом,— сказав згорда Скіф Міллер.— Він був у мене ватажком у запряжці.

— Але ж ви не захочете забрати його з собою? — спитала Медж тремтливим голосом.

Чоловік кивнув головою, що захоче.

— Назад у цей жахливий Клондайк, на повсякчасну муку?

Він знов кивнув головою й додав:

— Е, не так там погано, як попервах здається. Ось погляньте на мене. Хіба мені бракує здоров'я?

— Але як там собакам! Страшні нестатки, надсадна праця, голод, мороз! О, я про це читала й знаю все.

— Яюсь я мало не з'їв його самого, на березі річки Літл-Фіш,— похмуро мовив Міллер.— Коли б не трапився мені лось того дня, було б уже по собаці!

— Я б сама краще вмерла! — скрикнула Медж.

— Тут у вас все на інший лад,— пояснив Міллер.— Тут вам не доводиться їсти собак. Якби ви потрапили туди, то думали б інакше. Ви там ніколи не бували, отже нічогісінько не тямите в тамтешньому житті.

— То ж бо воно й є,— палко заговорила вона.— Собак у Каліфорнії ніхто не їсть. Чому ж вам не лишити його тут? Він тут щасливий. Він ніколи не голодуватиме, ви ж знаєте. Його тут ніколи не мучитимуть холод або злидні. Тут усе ласкаве: і люди, і природа. Ніхто вже не періщитиме його батоном. А щодо погоди — чого ж вам? — тут ніколи не буває снігу.

— Зате влітку наче пекло, даруйте на слові,— засміявся Скіф Міллер.

— Але ж ви не відповіли,— гаряче вела своє Медж.— Що ви можете запропонувати йому на тій Півночі?

— Іжу, коли її матиму, а здебільшого так воно і буває,— відповів Міллер.

— Здебільшого... А як не матимете її?

— То так і буде.

— А робота?

— Та роботи до ката, це не минеться! — нетерпляче буркнув Міллер. — Праця без краю, і голодування, і мороз, і всяка інша біда, — усього цього перепаде йому, коли він піде зі мною. А проте це йому до вподоби. Звик до такого життя змалку. Так уже його виховали. А ви нічого про це не знаєте. І не розумієте, про що говорите. Він звідти, і там йому буде краще.

— Пес звідси не піде, — сказав Уолт рішуче. — Отже нема потреби розводити балаканину.

— Як ви кажете? — перепитав Скіф Міллер, насупивши брови і почервонівши.

— Я сказав, що пес не піде — і край. Я не вірю, що це ваш собака. Може, ви й бачили його коли. Може, навіть поганяли його, служивши в його хазяїна. А те, що він слухається звичайного поклику погонича, зовсім не доводить, що він ваш. Усякий пес з Аляски слухався б вас так само, як він. До того ж він безперечно цінний пес, як на Аляску, і цього досить, щоб пояснити ваше бажання привласнити його. У всякому разі, ви маєте ще довести своє право власності.

Скіф Міллер слухав байдуже та спокійно, лише трохи дужче почервонів та м'язи в нього напружились під чорним сукном піджака. Він зосереджено оглянув поета згори донизу, немов вимірюючи його тендітну постать.

Обличчя клондайця набрало презирливого виразу, коли він нарешті сказав:

— Я гадаю, що мені ніщо не завадить негайно забрати звідси собаку.

Уолт почервонів, м'язи в нього на руках, здавалося, нап'ялись і вирости. Тоді дружина запобігливо встряла в суперечку.

— Можливо, правда на боці містера Міллера, — мовила вона. — Боюся, що саме так. Вовк показує, що знає його, і цілком певно озивається на ім'я «Рудий». Він одразу заприятелював з містером Міллером, хоч досі не підпускав до себе жодного чужинця. До того ж треба зважити на те, як він загавкав. Він мало не вмер з радощів. Чим же пояснити ці радощі? Безсумнівно, тим, що він знайшов містера Міллера.

М'язи в Уолта обм'якли, а плечі опустилися, наче в безнадії.

— Мабуть, ти маєш рацію, Медж, — сказав він. — Вовк уже не Вовк, а Рудий — і повинен належати містеру Міллеру.

— Може, містер Міллер продасть його, — закинула вона. — Ми б його купили...

Скіф Міллер покрутив головою, та вже не войовниче, а приязно: він згодний був відповісти великодушністю на великодушність.

— В мене було п'ятеро собак, — обізвався він, міркуючи, як би краще пояснити свою відмову. — Він був ватажком найкращої запряжки на всю Аляску. Ніхто їх перегнати не міг. Року 1898 я відмовився взяти за них п'ять тисяч доларів. Правда, собаки тоді дорогі були, та не тому мені давали таку неймовірну ціну. Таки мої собаки варті були її. А Рудий був з них найкращий. Тієї-таки зими мені давали за нього тисячу двісті. Я не продав його тоді, не продам і зараз. До того ж я дуже люблю цього собаку. Я шукав його три роки. А коли впевнився, що його вкрадено, то аж занедужав. Не тому, що він дорого коштував, а тому, що — сказати по ширості — я любив його чортзна-як, даруйте на слові. Очам не повірив, побачивши його тут, подумав, що це мені ввижається. Я ж його сам вигодував. Я вкладав його спати, угор-

тав його щоночі. Мати його пропала, і я виплекав його згущеним молоком. Платив по два долари за бляшанку, коли не мав грошей, щоб купити молока навіть до кави. Я був йому замість матері. Пустун звик смоктати раз у раз мого пальця — ось цього.

У Скіфа Міллера від хвилювання перехопило подих, і він простяг до них пучку.

— Таки цього самого пальця, — зрештою спромігся він вимовити, немов це остаточно вирішувало право власності на пса та доводило його, Міллера, велику любов до собаки.

Він ще дивився на свого простягнутого пальця, коли подала голос Медж.

— Але ж собака, — мовила вона. — Ви не зважаєте на собаку.

Скіф Міллер здивовано глянув на жінку:

— Не розумію, що ви хочете сказати.

— Може, собака теж має право вибрати, де

йому краще,— вела далі Медж. — Може, він має свій смак, свої бажання. Ви цього не взяли до уваги. Ви не надаєте йому можливості вибрати самому. Вам не спадає на думку, що Каліфорнія може йому подібатися більше за Аляску. Ви турбуєтесь лише про себе. А з ним поводитесь, як з лантухом картоплі або з оберемком сіна.

Досі Міллер ніколи не брав до уваги бажання пса. Він замислився. А Медж використала цю хвилину вагання.

— Коли ви справді любите собаку, то його щастя було б щастям і для вас,— доводила вона.

Скіф Міллер ще вагався, і Медж, радіючи, з тріумфом подивилася на свого чоловіка, який підбадьорив її поглядом.

— А ви що гадаєте? — раптом спитав клондайкський гість.

Цього разу здивувалася Медж.

— Як це що? — перепитала вона.

— Вам здається, що він схоче залишитись у Каліфорнії?

Вона рішуче кивнула головою.

— Я цілком певна.

Скіф Міллер знов замислився і почав міркувати вголос, водночас, мов суддя, поглядаючи на собаку:

— Він був сумлінним робітником. Він чимало попрацював на мене. Ніколи не лінувався і добре муштрував молодих собак. А розумний який! Усе вмів, тільки що не говорив. Він розуміє, що йому кажуть. Ось подивіться на нього зараз. Він знає, що йдеться про нього.

Собака лежав біля ніг Скіфа Міллера, поклавши голову на лапи та нашорошивши вуха, і слідкував, як ворушилися губи співрозмовників.

— А в нього ще стане сили попрацювати. Ще кілька років він до роботи буде придатний. Та й люблю ж я його. Чортзна-як люблю!

Скіф Міллер кілька разів розкривав рота, але так нічого й не сказав. Зрештою мовив:

— Скажу вам, що я зроблю. Ваші закиди, мем, варті уваги. Цей пес чимало попрацював. Він, може, дійсно заробив свій відпочинок і має право сам вирішувати. У всякому разі, ми йому це дозволимо. Як би він не вирішив — так і буде. Ви так собі тут і сидіть. А я, попрошавшись, наче піду геть. Коли він схоче лишитися, нехай лишається. Коли воліє піти зі мною, нехай іде. Я його не кликатиму, але й ви не озивайтесь до нього.

Раптом він підозріло глянув на Медж і додав:

— Тільки ви повинні поводитись чесно. Жодних умовлянь після того, як я рушу.

— Ми будемо по честі...— почала Медж, але Скіф Міллер не дав їй докінчити.

— Я добре знаю жіночу вдачу,— заявив він.— Жіноче серце — м'яке. Як їм коло серця щемить, вони не від того, щоб підсунути карту чи якимось обдурити, а якщо вже збрешуть, то краще за самого сатану. Даруйте на слові, мем, це ж про всіх жінок взагалі.

— Не знати, як і дякувати,— сказала Медж тремтячим голосом.

— Ще нема за що дякувати,— не зрозумівши, відказав він.— Рудий ще нічого не вирішив. Ну, то нічого, як я піду помалу? Так буде по справедливості, бо через якихось сто ярдів мене вже й не видно буде.

Медж згодилась і додала:

— А я щиро обіцяю нічим не затримувати його.

— Гаразд, тоді я пішов собі,— рішуче сказав Скіф Міллер, ніби прощаючись.

Помітивши цю зміну в його голосі, Вовк хутко звів голову і ще швидше схопився на рівні ноги, коли вгледів, що чоловік та жінка стиснули одне одному руки. Він став на задні лапи і, поклавши передні на стегна Медж, почав лизати Скіфові руки. Коли ж гість прощався з Уолтом, Вовк знов так само уперся передніми лапами в Уолта й лизав руки обом чоловікам.

— Широ кажучи, не дуже-то й весела прогуляночка.

Це були останні слова Скіфа Міллера, після чого він повернувся і помалу пішов шляхом.

Поки він не відійшов кроків на двадцять, Вовк палко дивився на нього, немов сподіваючись, що чоловік обернеться й піде назад. Тоді з тихим і жалісним скавучанням майнув уперед, нагнав Міллера, схопив його обережно зубами за руку, намагаючись зупинити.

Коли цього йому зробити не пощастило, Вовк побіг назад, до Уолта Ірвіна, і, вхопивши його зубами за рукав, надаремне силкувався потягнути слідом за Міллером.

Вовкове збентеження дедалі зростало. Він бажав водночас бути в двох місцях: коло першого хазяїна й коло нового, а тим часом відстань між ними обома збільшувалась. Стурбований Вовк короткими нервовими скоками підбігав то до одного, то до другого. З болючою нерішучістю намагаючись обрати когось одного, не знаючи ще, кого саме, й водночас бажуючи

залишитись з обома, Вовк уривчасто й пронизливо скиглив і важко дихав.

Раптом він сів на задні лапи і, звівши догори морду, почав поривчасто та з кожним разом ширше й ширше розтуляти та затуляти пащу. Ці різкі рухи зводили корчем його горлянку дедалі дужче й дужче. Потім у горлянці беззвучно затремтіли голосники, водночас з легенів з хрипом вирвалося повітря, і зрештою пролунав низький, глухий звук, нижчого за який вже не змогло б почути людське вухо. Все це було нервовою передмовою до виття.

Але ж саме тоді, як виття от-от мало вихопитися з переповненої горлянки, Вовк затулив широко роззявлену пащу, корч минув, і пес втупився в людину, що віддалялася. Раптом Вовк повернув голову і через плече пильно подивився на Уолта. Та марно. Жодного слова, жодного знака не діждався від нього Вовк — ніякого натяку чи вказівки, як йому повестись.

Поглянувши вперед на колишнього хазяїна, що саме наближався до завороту, він знову захвилювався. Скиглячи, скочив на ноги, але раптом, вражений новою думкою, скерував усю увагу на Медж. Досі він її ігнорував, та тепер, коли обидва хазяїни зрадили його, можна було покладатися лише на неї.

Він підійшов до Медж, притулився мордою до її колін, підштовхуючи носом її руку... Це була його давня вигадка, коли він чогось випрохував. Далі відійшов і почав жартівливо вигинатись усім тілом, пустивав, ставав дибки, вибрикував, шкрябав передніми лапами об землю, силкуючись усім своїм тілом — від благаючих очей і прищулених вух до самісінь-

кого хвоста — пояснити те, чого не міг вимовити словами.

Втім, і від цього способу він так само швидко відмовився. Його гнітила байдужість цих людей, які досі ніколи не були байдужі до нього. Ніякої відповіді, жоден з них не хотів допомогти йому. Вони його не помічали. Вони були наче мертві.

Пес повернувся й мовчки глянув услід колишньому хазяїну. Скіф Міллер уже завертав. За мить його не буде видно. До того ж він жодного разу не озирнувся, повагом, але невпинно простуючи вперед, так, наче його й трохи не цікавило те, що робилось поза його спиною.

Ось він зник з очей. Вовк почекав, чи не з'явиться він знову. Чекав довгу хвилину мовчки, спокійно, непорушно, немов перетворився на камінь, але камінь той був живий і тремтів від нетерплячого бажання. Він раз гавкнув і почекав. Тоді повернувся й підтюпцем підбіг до Уолта. Обнюхав його руку й вмовився біля його ніг, а сам не зводив очей з спустілої стежки.

Малесенький струмочок, що збігав з обліпленого мохом каменя, здавалось, задзюрчав голосніше. В навколишній тиші лунала лише пісня польових жайворонків. Великі жовті метелики мовчазними зграйками випурхували на сонце й ховались у сонному затінку. Медж переможно глянула на чоловіка.

За мить Вовк підвівся. Він рухався тепер рішуче і впевнено. Навіть не глянув на чоловіка й жінку. Не спускав з стежки очей. Тепер він прийняв рішення. І вони це зрозуміли. А ще зрозуміли вони, що для них випробування тільки починається.

Вовк з місця рушив учвал — і Медж склала гу-

би, щоб тихенько свиснути й ласкавим закликком повернути його. Але цей ласкавий заклик не злетів з її вуст. Медж зиркнула на чоловіка й побачила його суворий погляд. Стуливши уста, вона голосно зітхнула.

А Вовк уже біг бігцем. Ширші та ширші ставали його скоки. Ні разу він не повернув голови, біг, витягши свого вовчого хвоста. На повороті він різко завернув і зник.

Редактор *О. І. Терех*
Художній редактор *М. М. Ессаулова*
Технічний редактор *О. Г. Калашникова*
Коректори *Н. М. Кузьменко, В. Л. Ніколенко*

ДЛЯ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Лондон Джек.
РЫЖИЙ ВОЛК

Рассказ

(На украинском языке)

Здано на виробництво 22. X. 1960 р. Підписано до друку 11. III. 1961 р. БФ 20049. Формат 60x84¹/₁₆. Фіз. друк. арк. 1,75. Умовн. друк. арк. 1,61. Обл.-внд. арк. 1,17. Тираж 92 000.

Зам. № 476. Ціна 4 коп.

Дитвидав УРСР. Київ, Кірова, 34.

Друко-хромолітографія «Атлас» Головополіграф-
видав Міністерства культури УРСР. Львів,
Зелена, 20.

Ціна 4 коп.

*Державне видавництво
ДІТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ УРСР*

*З серії «Домашня бібліотечка школяра»
для дітей молодшого шкільного віку
в 1961 році вийдуть такі книжки:*

ВОВЧОК М. Дев'ять братів і десята
сестриця Галя

ДОНЧЕНКО О. Дідусь Петрусь

ФАДЕЄВ О. Сашко

ТУМАНЯН О. Гікор

ДЕ АМІЧІС Е. Джуліо

Купуйте і збирайте книжки цієї серії.